



การเยียวยาความเสียหายในคดีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

ฉลองบุรณ์ เพ็งลำ^{1*} และรวีวรรณ พลายนแก้ว²

¹สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม

²นักศึกษาระดับปริญญาโท สาขาวิชานิติศาสตร์ คณะมนุษยศาสตร์และสังคมศาสตร์ มหาวิทยาลัยราชภัฏนครปฐม, นครปฐม

*oede_ee@hotmail.com

บทคัดย่อ

การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276 และ มาตรา 277 เป็นภาระการพิสูจน์ของผู้เสียหายที่จะต้องนำพยานหลักฐานในคดีมาสืบให้ศาลเชื่อได้ว่าตนเองได้รับความเสียหายตามที่เรียกร้อง แต่เนื่องจากความเสียหายที่เกิดขึ้นอันได้แก่ ความเสียหายต่อร่างกาย ความเสียหายต่อจิตใจ ความเสียหายต่อชื่อเสียง และความเสียหายต่อเสรีภาพ เป็นต้น เป็นความเสียหายที่พิสูจน์โดยพยานหลักฐานได้ยาก ส่งผลให้ผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนเงินที่น้อย ดังนั้น จึงควรมีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่เป็นเป็นธรรม แน่นนอน และชัดเจน โดยพิจารณาจากแนวคำพิพากษาและการจ่ายเงินเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายในต่างประเทศประกอบกัน เพื่อเป็นการเยียวยาผู้เสียหายโดยที่ผู้เสียหายไม่ต้องมีภาระการพิสูจน์ความเสียหายและให้ผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรม

คำสำคัญ: การเยียวยา ข่มขืนกระทำชำเรา ค่าสินไหมทดแทน

Remedy for damages in rape offenses

Chalongboon Panglum^{1*} and Rawewan Plaikaew²

¹ Law Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Pathom Rajabhat University

² Law students Faculty of Humanities and Social Sciences Nakhon Pathom Rajabhat University

*oede_ee@hotmail.com

Abstract

The Compensation for damages can be claimed from rape offenses under Sections 276 and Section 277 of the Criminal Code. The burden of proof lies with an injured person or plaintiff and requires the plaintiff to demonstrate that a claim is valid based on facts and evidence presented. But these damages including physical damages, mental damages or non - pecuniary loss are hard to value and prove. Consequently, the court sentenced the compensation for injured person in a small amount. Therefore, the compensation should be set on appropriately, exactly and obviously amount by considering of verdict and international remedy procedure for remedy, eradication the burden of proof and consignment the justice to the injured person.

Keywords: Remedy, Rape, Compensation

1. ที่มาและความสำคัญของปัญหา

ตามพระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2563 ได้มีการแก้ไขในส่วนของบทลงโทษว่าด้วยเรื่องการทำชำเราโดยได้เพิ่มโทษผู้ข่มขืนกระทำชำเราทั้งโทษจำคุกและปรับ ในหลายมาตราซึ่งเกี่ยวเนื่องกับการใช้กำลัง ใช้อาวุธ โดยเป็นการกระทำกับทั้งเด็กและผู้ใหญ่ทั้งหญิงและชาย และระวางโทษประหารชีวิตหากทำให้ถึงแก่ความตาย

โดยในส่วนของมาตรา 276 วรรคแรก ได้มีการแก้ไขบทลงโทษขึ้นใหม่ซึ่งบัญญัติว่า “ผู้ใดข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยขู่เข็ญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท” และได้กำหนดคำนิยามคำว่า “ข่มขืนกระทำชำเรา” ไว้ในมาตรา 1(18) และยกเลิกบทนิยามเดิมตามมาตรา 276 วรรคสองและมาตรา 277 วรรคสอง ในมาตรา 1(18) ได้ให้ความหมายของคำว่า “กระทำชำเรา” ว่าเป็นการกระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น จากการเปลี่ยนแปลงข้างต้น ส่งผลทำให้การใช้วัตถุอื่นใดกระทำกับอวัยวะเพศของผู้อื่น ไม่เป็นการข่มขืนกระทำชำเราอีกต่อไป แต่จะถือเป็นอนาจารที่มีโทษเทียบเท่าการข่มขืนกระทำชำเราแทน ตามมาตรา 278 วรรคสอง และมาตรา 279 วรรคสี่ ที่ได้แก้ไขใหม่ [1]

ในมุมมองของนางสาวนัยนา สุภาพิ่ง ผู้อำนวยการมูลนิธิธีรนาถกาญจนอักษรและเป็นทนายความซึ่งทำคดีล่วงละเมิดทางเพศมากกว่า 30 ปี ได้มีความคิดเห็นต่อบทลงโทษเกี่ยวกับความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราที่ได้แก้ไขใหม่ตามมุมมองของผู้มีประสบการณ์ในการทำคดีเกี่ยวกับการล่วงละเมิดทางเพศ ซึ่งนางสาวนัยนา สุภาพิ่ง ได้มีความเห็นว่า “การแก้ไข



บทลงโทษในกฎหมายไม่ได้ช่วยแก้ปัญหา สิ่งที่เราควรจะมีมากกว่าโทษประหารคือกฎหมายที่เอื้อให้เหยื่อรู้สึกปลอดภัยต่อการเข้ากระบวนการยุติธรรม เพราะบ้านเราไม่มีความละเอียดอ่อนด้านนี้ โดยเจ้าหน้าที่รัฐปล่อยให้เจ้าหน้าที่ของผู้เสียหาย ในการดำเนินเรื่องหาตัวร้ายหรือพบแพทย์เอง” [2]

จากสถิติการรับเรื่องราวร้องทุกข์ของ มูลนิธิปวีณา หงสกุลเพื่อเด็กและสตรีประจำปี พ.ศ. 2563 พบว่า มีผู้มาร้องทุกข์ขอความช่วยเหลือเรื่องการข่มขืนกระทำชำเราถึง 863 ราย เพิ่มมากกว่าปี พ.ศ. 2562 (786 ราย) ถึง 77 ราย ร้องทุกข์เฉลี่ยวันละ 2.40 ราย เปรียบเทียบกับปี พ.ศ. 2562 จำนวน 786 ราย เพิ่มขึ้น ร้อยละ 9.80 พบว่า อันดับ 1 ผู้ที่ข่มขืนกระทำชำเราเป็นคนที่รู้จัก แฟน เพื่อน จำนวน 340 ราย คิดเป็นร้อยละ 43.26 อันดับ 2 ผู้ที่ข่มขืนกระทำชำเราเป็นญาติ คนในครอบครัว พ่อเลี้ยง 241 ราย คิดเป็นร้อยละ 30.6 อันดับ 3 ผู้ที่ข่มขืนกระทำชำเราเป็นคนข้างบ้าน 44 ราย คิดเป็นร้อยละ 5.60 จากสถิติของมูลนิธิปวีณา หงสกุลเพื่อเด็กและสตรี แสดงให้เห็นว่าคดีข่มขืนกระทำชำเรายังมีจำนวนที่เพิ่มมากขึ้นและยังไม่มีแนวโน้มที่จะลดลง ซึ่งก็สอดคล้องกับความคิดของนางสาวนัยนา สุภาพิ่ง ผู้อำนวยการมูลนิธิธีรนาถกาญจนอักษร ที่กล่าวว่าการแก้ไขบทลงโทษให้สูงขึ้นไม่สามารถลดจำนวนคดีข่มขืนกระทำชำเราลงได้ [3]

นอกจากการมุ่งที่จะลงโทษผู้กระทำผิด จึงมีความเห็นว่าควรให้ความสำคัญในส่วนของการได้รับการเยียวยาที่เหมาะสมของผู้เสียหายควบคู่กันไปด้วย โดยค่าเสียหายนั้นจะเป็นค่าเสียหายในทางแพ่ง ซึ่งยังมีปัญหาอยู่ตรงการเยียวยาผู้เสียหาย เรื่องค่าเสียหายทางด้านจิตใจ โดยศาลฎีกาวินิจฉัยอย่างเป็นบรรทัดฐานว่า ผู้เสียหายสามารถเรียกค่าสินไหมทดแทนที่เป็นตัวเงินได้นั้นก็สามารถเรียกได้เฉพาะกรณีที่กระทบต่อจิตใจเป็นผลมาจากร่างกาย

จากการศึกษาค่าพิพาทกษาศาลฎีกาที่มีประเด็นแห่งคดีที่ศาลจำต้องมีค่าพิพาทกษาวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276 และมาตรา 277 นั้นพบว่า มีค่าพิพาทกษาคัดสินให้จำเลยชดเชยค่าสินไหมทดแทนเป็นจำนวนเงินต่ำสุดคือ 30,000 บาท จากจำนวนเงิน 210,000 บาท ที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอบังคับให้จำเลยชดเชย จากฎีกาจะเห็นได้ชัดว่าจำนวนเงินที่โจทก์ขอและศาลตัดสินให้มีความต่างกันมาก จึงเห็นควรว่าการกำหนดมาตรฐานของค่าสินไหมมีความสำคัญ เนื่องจากผู้เสียหายได้รับความบอบช้ำทางกายและจิตใจจากเหตุการณ์ร้ายมามากพอสมควร แต่ยังคงต้องมีการพิสูจน์ให้ศาลเห็นว่าตนเสียหายมากเท่ากับจำนวนค่าสินไหมที่มีการเรียกร้องไปหรือไม่ คงจะเป็นการดีที่จะกำหนดจำนวนของค่าสินไหมที่โจทก์พึงได้รับโดยไม่ต้องผลักระการพิสูจน์ให้กับผู้เสียหาย แต่ถ้าผู้เสียหายอ้างว่าตนเสียหายมากกว่าค่าสินไหมที่ตั้งไว้เป็นค่ามาตรฐาน ก็ให้สืบหาพยานหลักฐานมาแสดงต่อศาลให้ได้ เพื่อที่จะสามารถเรียกค่าสินไหมได้เพิ่มมากขึ้น หากมีความเสียหายที่เกิดขึ้นจริง

2. ความผิดเกี่ยวกับการข่มขืนกระทำชำเรา

ประมวลกฎหมายอาญา หรือกฎหมายอาญาเป็นกฎหมายที่ว่าด้วยความผิดและโทษกล่าวคือ กฎหมายอาญาได้กำหนดไว้ว่าการกระทำใดเป็นการกระทำที่ผิดกฎหมาย หรือหากกระทำตามสิ่งที่กฎหมายกำหนดห้ามไว้ก็就会有ความผิด และอีกกรณีหนึ่งเป็นกรณีที่กฎหมายกำหนดให้เรามีหน้าที่ต้องกระทำตามที่กฎหมายกำหนด ถ้าไม่กระทำตามก็มีความผิดตามกฎหมาย

ความผิดทางเพศเป็นความผิดอีกลักษณะหนึ่งที่พบมากในวัยรุ่น ความเปลี่ยนแปลงทางร่างกายและฮอร์โมนที่เพิ่มขึ้นในช่วงวัยเจริญพันธุ์ ทำให้วัยรุ่นส่วนใหญ่เกิดความต้องการในทางเพศ อาการอยากรู้ อยากลองที่เพิ่มมากขึ้น สิ่งเหล่านี้เป็นสาเหตุที่นำไปสู่การมีเพศสัมพันธ์ในวัยเรียน หลายคนหาทางออกด้วยการช่วยตัวเองในการบำบัดความต้องการทางเพศ หลายคนเริ่มรู้จักการเที่ยวผู้หญิง แต่บางคนหาทางออกด้วยวิธีการที่ผิดโดยการไปหลอกผู้หญิงมาข่มขืน หรือไม่ก็รวมกลุ่มกันไปฉุดคร่าผู้หญิงมาข่มขืน เรื่องเหล่านี้เป็นเรื่องที่น่าเป็นห่วงทั้งในแง่สวัสดิภาพของการใช้ชีวิตของสาววัยรุ่นที่มีแต่อันตรายรอบด้านและอนาคตของผู้กระทำผิดซึ่งมีโทษที่หนักกว่าการทะเลาะวิวาทของวัยรุ่นหลายเท่าตัว

การข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญาที่มีการนิยามคำว่า “กระทำชำเรา” ลงในประมวลกฎหมายอาญาว่า กระทำชำเรา หมายถึง “กระทำเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้ อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะ

เพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น” ส่วนคำว่า “ข่มขืน” หมายถึง “บังคับ ขืนใจ ชูเชิญ” เมื่อรวมความหมายกันแล้วการข่มขืนกระทำชำเราจึง หมายถึง “การบังคับขืนใจ หรือชูเชิญผู้อื่นเพื่อสนองความใคร่ของผู้กระทำ โดยการใช้อวัยวะเพศของผู้กระทำล่วงล้ำอวัยวะเพศ ทวารหนัก หรือช่องปากของผู้อื่น”

ซึ่งตามประมวลกฎหมายอาญากำหนดได้แยกประเภทของความผิดฐานการข่มขืนกระทำชำเราไว้ 2 ประการ ดังนี้

1. ความผิดฐานการข่มขืนกระทำชำเรา ที่ได้กระทำกับบุคคลที่มีอายุเกิน 15 ปีขึ้นไป ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276

โดยถ้าการกระทำชำเราของผู้กระทำโดยมีความยินยอมของผู้เสียหายแล้วการกระทำของผู้กระทำก็ไม่อาจเป็นความผิดฐานนี้ได้ กฎหมายจึงกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้ข่มขืนกระทำชำเราที่บุคคลที่มีอายุเกิน 15 ปีขึ้นไป ซึ่งหากได้กระทำดังต่อไปนี้

1.1 ข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยชูเชิญด้วยประการใด ๆ โดยใช้กำลังประทุษร้าย โดยผู้อื่นนั้นอยู่ในภาวะที่ไม่สามารถขัดขืนได้ หรือโดยทำให้ผู้อื่นนั้นเข้าใจผิดว่าตนเป็นบุคคลอื่น ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สี่ปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่แปดหมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

1.2 ข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นได้กระทำโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท

1.3 ข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นได้กระทำโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำ ความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมหญิงหรือกระทำกับชายในลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สามแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

2. ความผิดฐานการข่มขืนกระทำชำเรา ที่ได้กระทำกับบุคคลที่อายุไม่เกิน 15 ปี ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277

ความผิดฐานนี้แม้ผู้เสียหายจะให้ความยินยอมที่จะมีเพศสัมพันธ์ แต่กฎหมายก็ถือว่าเป็นวัยที่เด็กยังไม่มีความรู้ความเข้าใจการมีเพศสัมพันธ์ที่ตีพอ กฎหมายจึงกำหนดบทลงโทษสำหรับผู้กระทำชำเราที่บุคคลที่อายุไม่เกิน 15 ปี ซึ่งหากได้กระทำดังต่อไปนี้

2.1 กระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาหรือสามีของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่ห้าปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนบาทถึงสี่แสนบาท

2.2 กระทำชำเราแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่เจ็ดปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่หนึ่งแสนสี่หมื่นบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

2.3 กระทำชำเราโดยทำให้ผู้ถูกกระทำเข้าใจว่าผู้กระทำมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด ต้องระวางโทษจำคุกตั้งแต่สิบปีถึงยี่สิบปี และปรับตั้งแต่สองแสนบาทถึงสี่แสนบาท หรือจำคุกตลอดชีวิต

2.4 กระทำชำเราโดยมีอาวุธปืนหรือวัตถุระเบิด หรือโดยใช้อาวุธ หรือโดยร่วมกระทำ ความผิดด้วยกันอันมีลักษณะเป็นการโทรมเด็กหญิงหรือกระทำกับเด็กชายในลักษณะเดียวกัน ต้องระวางโทษจำคุกตลอดชีวิต

3. การเยียวยาผู้เสียหายในคดีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

3.1 การเยียวยาผู้เสียหายในกรณีต่างประเทศ

ประเทศอังกฤษ

ประเทศอังกฤษได้มีการบัญญัติกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้สามารถกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจได้เป็นกรณีเฉพาะ เช่น การทำให้เกิดความเดือดร้อนรำคาญเกินสมควร ตาม The Protection from Harassment Act 1997 เป็นต้น ซึ่งสามารถกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจได้โดยไม่ต้องมีเงื่อนไขมาจากการบาดเจ็บทางกาย โดยมีการแยกระหว่างความเสียหายต่อจิตใจอันเนื่องมาจากการบาดเจ็บทางกายและความเสียหายที่เกิดขึ้นกับจิตใจเพียงอย่างเดียวออกจากกัน ดังจะปรากฏ



ในคดีระหว่าง Mcloughlin v. O'Brian ซึ่งได้กลายมาเป็นบรรทัดฐานสำหรับความเสียหายต่อจิตใจอันเกิดจากการกระทำโดยจงใจ และต่อมาได้มีการยกเลิกการจำกัดจำนวนค่าเสียหายในคดีคุกคามทางเพศตามมาตรา 65 แห่งกฎหมายว่าด้วยการกีดกันทางเพศ ซึ่งทำให้ผู้เสียหายสามารถเรียกร้องค่าเสียหายได้โดยไม่จำกัดจำนวนเงิน ศาลจึงสามารถกำหนดจำนวนค่าเสียหายได้สูงกว่าเดิม

อย่างไรก็ตาม นอกจากศาลจะกำหนดให้ค่าเสียหายต่อจิตใจแล้ว บางกรณีศาลยังได้กำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษให้แก่ผู้เสียหายอีกด้วยหากโจทก์สมควรได้รับค่าเสียหายส่วนนี้เนื่องจากจำเลยกระทำการตามอำเภอใจและใช้อำนาจในทางที่ผิด [4]

นอกจากนี้ ยังมีกองทุนรัฐบาลอังกฤษภายใต้ชื่อว่า “ค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายจากการกระทำความผิดอาญา” (The Criminal injury compensation scheme: CICA) โดยในส่วนของกรการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศนั้น กองทุนดังกล่าวมีหน้าที่จ่ายค่าสินไหมทดแทนให้แก่เหยื่อที่เป็นผู้ใหญ่โดยใช้ระบบ Tariff-base system คือ มีการกำหนดค่าสินไหมแยกตามแต่ละกรณี ดังนี้

1. การกระทำความผิดฐานอนาจาร (ไม่มีการล่วงล้ำ) จ่ายค่าสินไหมทดแทน 1,000 ปอนด์สเตอร์ลิง (ประมาณ 42,925 บาท)
2. การกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา จ่ายค่าสินไหมทดแทน 11,000 ปอนด์สเตอร์ลิง (ประมาณ 472,184 บาท)
3. การกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราต่างกรรมต่างวาระ จ่ายค่าสินไหมทดแทนสูงสุด 33,000 ปอนด์สเตอร์ลิง (ประมาณ 1,416,553 บาท)
4. กรณีการกระทำชำเราต่อปากของผู้เสียหายนั้น ไม่สามารถจ่ายค่าสินไหมทดแทนให้ได้ [5]

ประเทศสหรัฐอเมริกา

ประเทศสหรัฐอเมริกานั้นแต่เดิมการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจของสหรัฐอเมริกาจะต้องเกิดความเสียหายต่อร่างกายควบคู่ด้วยเรียกว่า “Parasitic damage” จึงจะสามารถชดเชยค่าเสียหายส่วนนี้ให้ได้ แต่ในปัจจุบันกฎหมายได้ยอมให้ความคุ้มครองสิทธิของผู้ได้รับความเสียหายต่อจิตใจได้ โดยรูปแบบความเสียหายต่อจิตใจ ที่สามารถฟ้องเรียกค่าเสียหายได้ มี 2 รูปแบบ คือ

1. การกระทำโดยจงใจเป็นเหตุให้ได้รับความเสียหายต่อจิตใจนั้น Intentional Infliction of Emotional Distress (IIED)
2. การชดใช้ค่าเสียหายต่อจิตใจอันเกิดความประมาทเลินเล่อ Negligent Infliction of Emotional Distress (NEID)

สำหรับการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจในประเทศสหรัฐอเมริกานั้นให้เป็นดุลพินิจของคณะลูกขุนโดยที่ศาลจะไม่เข้าไปเกี่ยวข้องกับการใช้ดุลพินิจเว้นแต่กรณีที่คณะลูกขุนไม่สามารถตกลงกันได้ แต่ศาลก็สามารถตัดทอนค่าเสียหายที่คณะลูกขุนกำหนดขึ้นเพื่อไม่ให้มีจำนวนที่มากเกินไปก็ได้

ส่วนการกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษ (Vindictive Damages) มีขึ้นเพื่อเป็นการเยียวยาจิตใจจากการกระทำโดยจงใจและมีเจตนาร้ายของจำเลยและในคดีเกี่ยวกับการคุกคามทางเพศ ศาลของสหรัฐอเมริกามักจะกำหนดค่าเสียหายเพื่อการลงโทษให้แก่โจทก์เป็นจำนวนที่ค่อนข้างสูง เช่น คดี Ashley Alford v. AARON RENTS, INC. [2008], Southern District of Illinois, No. 08-CV-0683-MJR เป็นต้น

ประเทศอินเดีย

สำนักงานบริการทางกฎหมายแห่งชาติ (The National Legal Services Authority: NALSA) ของประเทศอินเดีย (ก่อตั้งขึ้นตามกฎหมายที่ชื่อว่า Legal Services Authorities Act, 1987 ซึ่งมีหน้าที่ให้ความช่วยเหลือทางกฎหมายแก่ประชาชนที่มีฐานะอ่อนด้อยกว่าในสังคมโดยไม่คิดค่าใช้จ่าย) ได้มีก่อตั้งโครงการภายใต้ชื่อว่า “การชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่

หญิงผู้เป็นเหยื่อหรือผู้รอดชีวิต จากการกระทำความผิดทางเพศหรืออาชญากรรมอื่น 2018” (Compensation Scheme for Women Victims/Survivors of Sexual Assault/other Crimes - 2018) เพื่อจ่ายเงินค่าสินไหมทดแทนให้กับผู้เสียหาย รวมถึงสามี บิดามารดาและบุตรของผู้เสียหาย ในกรณีการกระทำความผิดต่าง ๆ โดยตัวอย่างกรณีที่เกี่ยวข้องกับการกระทำความผิดเกี่ยวกับเพศ มีดังนี้

1. เสียชีวิต (Loss of Life)
 - ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขั้นต่ำ 500,000 รูปี (ประมาณ 224,695 บาท)
 - ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขั้นสูง 1,000,000 รูปี (ประมาณ 449,390 บาท)
2. กระทำชำเราในลักษณะเป็นการโหมหนิง (Gang rape)
 - ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขั้นต่ำ 500,000 รูปี (ประมาณ 224,695 บาท)
 - ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขั้นสูง 1,000,000 รูปี (ประมาณ 449,390 บาท)
3. กระทำชำเรา (Rape)
 - ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขั้นต่ำ 400,000 รูปี (ประมาณ 179,756 บาท)
 - ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขั้นสูง 700,000 รูปี (ประมาณ 314,573 บาท)
4. กระทำความผิดเกี่ยวกับเพศที่มีลักษณะผิดธรรมชาติ (Unnatural Sexual Assault)
 - ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขั้นต่ำ 400,000 รูปี (ประมาณ 179,756 บาท)
 - ชดใช้ค่าสินไหมทดแทนขั้นสูง 700,000 รูปี (ประมาณ 314,573 บาท)

ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ (กรณีนี้ ผู้เยาว์ หมายถึง หญิงที่มีอายุไม่เกิน 18 ปี) ค่าสินไหมทดแทนขั้นสูงที่กำหนดไว้ในวันในแต่ละกรณี ให้เพิ่มขึ้นสูงอีกกึ่งหนึ่ง

นอกจากนี้ มีการกำหนดปัจจัยเพื่อใช้ในการพิจารณาค่าสินไหมทดแทน เช่น

1. ฐานความผิดและความรุนแรงของการที่เหยื่อได้รับบาดเจ็บทางร่างกายและจิตใจ
2. ค่าใช้จ่ายในการรักษาทางร่างกายและจิตใจ การเข้ารับคำปรึกษา การเดินทาง
3. การสูญเสียโอกาสในการศึกษา
4. การสูญเสียโอกาสในการทำงาน
5. ความสัมพันธ์ระหว่างผู้กระทำความผิดกับเหยื่อ
6. การกระทำผิดครั้งเดียว หรือการผิดต่อเนื่องเป็นระยะเวลานาน
7. เหยื่อตั้งครรภ์เนื่องจากการกระทำความผิด
8. เหยื่อติดเชื้อโรคติดต่อทางเพศสัมพันธ์
9. เหยื่อติดเชื้อ Human immunodeficiency virus (HIV)
10. เหยื่อพิการจากการกระทำความผิด

วิธีการได้รับค่าสินไหมทดแทนจากโครงการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่หญิงผู้เป็นเหยื่อหรือผู้รอดชีวิต จากการกระทำความผิดทางเพศหรืออาชญากรรมอื่น 2018” (Compensation Scheme for Women Victims/Survivors of Sexual Assault/other Crimes - 2018)

1. โดยคำพิพากษาหรือคำสั่งของศาล ให้เหยื่อได้รับค่าสินไหมทดแทน หรือ
2. โดยเหยื่อหรือบุคคลผู้มีสิทธิได้รับค่าสินไหมทดแทน ยื่นคำขอต่อโครงการฯ เพื่อให้คณะกรรมการพิจารณา โดยกำหนดระยะเวลาให้ยื่นคำขอภายใน 3 ปีนับแต่เกิดการกระทำความผิด [6]



ตารางที่ 1 ตารางเปรียบเทียบการเยียวยาความเสียหายจากการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราในต่างประเทศ

ประเทศ	สรุปประเด็น	ข้อค้นพบ
1.อังกฤษ	1.มีการบัญญัติกฎหมายเป็นลายลักษณ์อักษรให้สามารถกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจได้โดยเฉพาะ 2.มีองค์กรของรัฐที่ทำหน้าที่ช่วยเหลือผู้เสียหายโดยจ่ายค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรม	ผู้เสียหายสามารถขอรับค่าสินไหมทดแทนจากหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง
2.สหรัฐอเมริกา	มีการยอมรับให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายต่อจิตใจโดยที่ไม่ต้องอิงจากความเสียหายต่อร่างกาย	ค่าสินไหมทดแทนต่อจิตใจสามารถเรียกร้องได้ อีกทั้งการกำหนดค่าสินไหมทดแทนในกรณีดังกล่าวเป็นการกำหนดค่าสินไหมทดแทนเชิงลงโทษ ซึ่งศาลจะตัดสินให้จ่ายค่าสินไหมทดแทนในจำนวนที่สูง
3.อินเดีย	มีหน่วยงานของรัฐทำหน้าที่จ่ายค่าสินไหมทดแทนในการกระทำความผิดกรณีต่าง ๆ (แยกตามฐานความผิด)	1.มีการกำหนดจำนวนค่าสินไหมเป็นขั้นต่ำ-ขั้นสูง แยกเป็นกรณีต่าง ๆ 2.ผู้เสียหายสามารถขอรับค่าสินไหมทดแทนจากหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้โดยตรง หรือ 3.ผู้เสียหายสามารถนำคำพิพากษาของศาลมาขอรับค่าสินไหมทดแทนจากหน่วยงานของรัฐดังกล่าวได้เช่นกัน

3.2 การเยียวยาผู้เสียหายในประเทศไทย

การเยียวยาผู้เสียหาย ตามประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ค่าเสียหายอันมีอาจคำนวณเป็นเงินได้ คือ ค่าเสียหายต่อจิตใจ ซึ่งความเสียหายต่อจิตใจนั้นจะสามารถกำหนดค่าเสียหายได้นั้นจะต้องไม่ใช่ความเสียหายทางอารมณ์ ความรู้สึกที่มีอยู่ในตัวมนุษย์สภาพจิตใจนั้น เป็นความรู้สึกภายในของมนุษย์ เช่น ความเศร้า ความกลัว ความอับอาย เป็นต้น ซึ่งกฎหมายในประเทศไทยนั้นมุ่งที่จะเยียวยาผู้เสียหายโดยการให้ใช้ค่าสินไหมทดแทน แต่ค่าสินไหมทดแทนนั้นประเทศไทยมุ่งเน้นในทางกายภาพ จากที่กล่าวมานั้นเห็นได้ว่าความเสียหายต่อจิตใจนั้นเป็นความเสียหายที่มีได้มีลักษณะที่เป็นวัตถุที่สามารถคำนวณเป็นจำนวนเงินได้เป็นเพียงแค่นามธรรมมิใช่รูปธรรม [7]

ประมวลประมวลกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ มีบทบัญญัติให้อำนาจศาลสามารถกำหนดค่าเสียหายอื่นอันมีอาจคำนวณเป็นเงินได้โดยเรียกว่า ค่าเสียหายอื่นที่มีใช้ตัวเงิน ไว้ในมาตรา 446 บัญญัติไว้ว่า “ในกรณีทำให้เขาเสียหายแก่ร่างกายหรืออนามัยก็ดี ในกรณีทำให้เขาเสียเสรีภาพก็ดี ผู้ต้องเสียหายจะเรียกร้องเอาค่าสินไหมทดแทนเพื่อความเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงินด้วยอีกก็ได้ สิทธิเรียกร้องอันนี้ไม่สามารถโอนกันได้ และไม่ตกสืบไปถึงทายาท”

เว้นแต่สิทธินั้นจะได้รับสภาพกันไว้โดยสัญญาหรือได้เริ่มฟ้องคดีตามสิทธินั้นแล้วอนึ่ง หญิงที่ต้องเสียหายเพราะผู้ใดทำผิดอาญาเป็นทุสจริตธรรมแก่ตนก็ย่อมมีสิทธิเรียกร้องทำนองเดียวกัน

หลักเกณฑ์การพิจารณาในการกำหนดจำนวนค่าเสียหายต่อจิตใจในเรื่องการคุกคามทางเพศการกำหนดค่าเสียหายต่อจิตใจให้แก่ผู้เสียหายในคดีคุกคามทางเพศศาลจะใช้ดุลพินิจตามอำเภอใจไม่ได้เพราะค่าเสียหายต่อจิตใจไม่มีรูปร่างและไม่สามารถคำนวณเป็นเงินได้ ดังนั้นการพิจารณากำหนดค่าเสียหายให้จึงควรตั้งอยู่บนหลักเกณฑ์ คือ พิจารณาจากพฤติการณ์และความรุนแรงที่ผู้เสียหายได้รับ สถานะของผู้เสียหายผลกระทบภายหลังจากถูกคุกคามทางเพศ ความเสียหายต่อจิตใจได้

ส่งผลทางด้านจิตเวชต่อผู้เสียหาย ความเสียหายต่อจิตใจที่เกิดขึ้นต้องเป็นผลมาจากการกระทำของจำเลย ความเสียหายต่อจิตใจนั้นจะต้องเหมาะสมเพียงพอต่อเหตุการณ์การคุกคามทางเพศ

โดยผู้เสียหายสามารถเรียกร้องได้ตามกฎหมายแพ่งและพาณิชย์ ตามมาตรา 446 แต่อย่างไรก็ดีตามกฎหมายนั้นมิใช่วิธีการเรียกร้องและภาระการพิสูจน์ไปตกแก่กับผู้เสียหาย ตามมาตรา 84/1 ตามหลักที่ว่า “ใครกล่าวอ้างข้อเท็จจริง ผู้นั้นต้องนำสืบ” ในการพิจารณาข้อเท็จจริงเข้าเงื่อนไขตามหลักบทสันนิษฐานหรือไม่ ส่วนมากพิจารณาจากตัวคำฟ้องของโจทก์กับคำให้การของจำเลย โดยดูว่าข้อสันนิษฐานของกฎหมายในเรื่องนั้น กฎหมายสารบัญญัติ หรือกฎหมายอื่นวางเงื่อนไขไว้อย่างไร ข้อเท็จจริงที่ฟังนั้นเข้าเงื่อนไขหรือไม่ หากไม่เข้าก็ต้องกำหนดภาระการพิสูจน์กันตามปกติ กล่าวคือ ใช้หลัก “ใครกล่าวอ้างข้อเท็จจริง ผู้นั้นมีหน้าที่นำสืบ” [8]

ในคดีอาญามีผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายจากรัฐ จะต้องเป็นบุคคลซึ่งได้รับความเสียหายถึงแก่ชีวิต ร่างกาย หรือจิตใจ เนื่องมาจากการกระทำความผิดอาญาของบุคคลอื่นโดยที่ตนมิได้มีส่วนเกี่ยวข้องด้วยในการกระทำความผิดนั้น จึงมีพระราชบัญญัติค่าตอบแทนผู้เสียหาย และค่าทดแทนและค่าใช้จ่ายแก่จำเลยในคดีอาญา

สำหรับฐานความผิดที่กระทำต่อผู้เสียหายอันทำให้ผู้เสียหายมีสิทธิที่จะได้รับค่าตอบแทน ได้ต้องเป็นความผิดตามรายการที่ระบุไว้ท้ายพระราชบัญญัติ ค่าตอบแทนผู้เสียหายจะขอรับได้นั้น มี 4 ประเภท ได้แก่

1. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาล รวมทั้งค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจ
2. ค่าตอบแทนในกรณีผู้เสียหายถึงแก่ความตาย
3. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ
4. ค่าตอบแทนความเสียหายอื่นตามที่คณะกรรมการเห็นสมควร ทั้งนี้ค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายจะได้รับมากน้อยเพียงใดนั้นขึ้นอยู่กับพฤติการณ์และความร้ายแรง ของการกระทำความผิดและสภาพความเสียหายที่ผู้เสียหายพึงได้รับ รวมทั้งโอกาสที่ผู้เสียหาย จะได้รับการบรรเทาความเสียหายโดยทางอื่นด้วย

ส่วนจำนวนค่าตอบแทนที่ผู้เสียหายในคดีอาญามีสิทธิจะได้รับจากรัฐ มีดังนี้

1. ค่าใช้จ่ายที่จำเป็นในการรักษาพยาบาลให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 30,000 บาท
2. ค่าฟื้นฟูสมรรถภาพทางร่างกายและจิตใจให้จ่ายเท่าที่จ่ายจริงแต่ไม่เกิน 20,000 บาท
3. ค่าขาดประโยชน์ทำมาหาได้ในระหว่างที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติให้จ่ายในอัตราวันละไม่เกิน 200 บาท แต่ไม่เกิน 1 ปีนับแต่วันที่ไม่สามารถประกอบการทำงานได้ตามปกติ [9]

แต่อย่างไรก็ดีปัญหาหลักจากคดีข่มขืนกระทำชำเราในหากผู้ถูกกระทำชำเราสามารถพิสูจน์ได้ ศาลก็อาจจะกำหนดค่าเสียหายได้ หากพิสูจน์ได้มากก็ได้มากตามข้อพิสูจน์ แต่หากพิสูจน์ไม่ได้เลยหรือพิสูจน์ไม่ได้ว่าตนเสียหายตามจริงเท่าใดศาลก็อาจจะให้น้อยหรือไม่ให้เลย อีกทั้งความเสียหายจากการถูกกระทำชำเราในด้านจิตใจเป็นเพียงแค่นามธรรมซึ่งพิสูจน์ได้เพราะเป็นผลเนื่องมาจาก ร่างกาย สุขภาพ หรืออนามัยเท่านั้น ในความเสียหายทางด้านจิตเจนนั้น เช่น ความเสียใจ ความอับอายเป็นต้น ยังคงเป็นความเสียหายที่ไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้แน่นอนส่งผลทำให้การกำหนดค่าเสียหายไม่ครอบคลุมเพียงพอ แม้จะเป็นความเสียหายที่เกิดขึ้นจริงแต่ความเสียหายนั้นไม่มีรูปร่างไม่อาจคำนวณเป็นเงินได้แม้จะมีการบาดเจ็บทางร่างกายเป็นตัวเชื่อมก็ตาม เช่นกรณีการถูกข่มขืน ก็ยังไม่สามารถคำนวณความเสียหายทางด้านจิตใจได้ อีกทั้งความเจ็บปวดดังกล่าวก็ไม่สามารถเยียวยากลับมาให้เป็นดังเดิมได้ เพราะชีวิตทั้งชีวิตได้เสียไปกับเรื่องดังกล่าว แม้เหตุการณ์ทั้งหมดจะผ่านมาแล้วก็ตามก็ไม่สามารถเยียวยาผู้เสียหายได้เลย การเยียวยาเป็นตัวแทนจึงเป็นเรื่องสำคัญ ซึ่งอาจส่งผลให้ผู้กระทำความผิดลดน้อยลงได้ แม้จะเป็นเพียงเล็กน้อยก็ยังดีกว่าไม่สามารถช่วยอะไรผู้เสียหายได้เลย

ตัวอย่างคำพิพากษาศาลฎีกาที่วินิจฉัยคดีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา

จากการศึกษาคำพิพากษาศาลฎีกาตั้งแต่ช่วงปี พ.ศ. 2561 ถึง 2564 ที่มีประเด็นแห่งคดีที่ศาลจำต้องมีคำพิพากษาวินิจฉัยชี้ขาดเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนในคดีข่มขืนกระทำชำเรา ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 และมาตรา 277 นั้นพบว่า ค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยใช้แก่ผู้เสียหายนั้น ได้แก่ ค่าเสียหายแก่ร่างกาย



ค่าเสียหายแก่เสรีภาพ ค่าเสียหายแก่ชื่อเสียง ค่าเสียหายต่อจิตใจ และค่าเสียหายที่มีใช้ตัวเงิน ในบางกรณีนั้นผู้เสียหายยื่นคำร้องขอค่าสินไหมทดแทนโดยใช้คำว่าค่าสินไหมทดแทนเพียงอย่างเดียว โดยมีได้ระบุว่าเป็นค่าสินไหมทดแทนเพื่อค่าเสียหายใด โดยเฉพาะเจาะจง

โดยจำนวนเงินค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายมีคำร้องขอให้บังคับจ่ายเลยคดีใช้นั้นมีจำนวนแตกต่างกันมาก คือ ตั้งแต่ 62,000 บาท ไปจนถึง 1,800,000 บาท แต่ประเด็นที่น่าสนใจ คือ คำพิพากษาของศาลที่สั่งบังคับให้จ่ายเลยคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายก็มีความแตกต่างกันอย่างมากด้วยเช่นกัน กล่าวคือ มีกรณีที่ศาลพิพากษาบังคับให้จ่ายเลยคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายเต็มตามจำนวนเงินที่ผู้เสียหายร้องขอ กรณีที่ศาลพิพากษาให้จ่ายเลยคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนแตกต่างจากจำนวนเงินที่ผู้เสียหายร้องขอไม่มาก และกรณีที่ศาลพิพากษาให้จ่ายเลยคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนแตกต่างกับจำนวนที่จ่ายร้องขออย่างมาก ดังนี้

ก. กรณีศาลพิพากษาให้เต็มจำนวนตามคำร้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4038/2563 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33, 276 และ 284 จำเลยให้การรับสารภาพ ระหว่างพิจารณาผู้เสียหายยื่นคำร้องในคดีส่วนแพ่งขอให้บังคับจ่ายชำระค่าสินไหมทดแทน 1,000,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อ ปีนับแต่วันทำละเมิดจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง จำเลยไม่ให้การในคดีส่วนแพ่ง โดยแถลงรับว่าผู้ร้องได้รับความเสียหายตามที่เรียกร้องจริง แต่จำเลยไม่สามารถชำระได้ และจำเลยวางเงิน 50,000 บาทต่อศาลชั้นต้นเพื่อชำระค่าสินไหมทดแทน

ศาลฎีกาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 276 วรรคหนึ่ง(เดิม), 284 วรรคหนึ่ง(เดิม) การกระทำของจำเลยเป็นกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบท ให้ลงโทษฐานข่มขืนกระทำชำเราผู้อื่นโดยใช้กำลังประทุษร้ายซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุด กับให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทน 950,000 บาทพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันที่ 26 พฤศจิกายน 2561 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง

หมายเหตุ: ศาลฎีกายังให้ความเห็นไว้ว่า การข่มขืนกระทำชำเราผู้เสียหาย ทำให้ผู้เสียหายซึ่งเป็นหญิงต้องได้รับความอับอาย เป็นการสร้างความเสื่อมเสีย สร้างมลทินให้แก่ผู้เสียหาย ซึ่งยังคงต้องใช้ชีวิตต่อไปในสังคมอีกยาวนาน [10]

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 659/2563 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91, 277, 279, 283 ทวิ และ 317 ระหว่างพิจารณา ผู้ร้อง (ผู้เสียหายที่ 1) ในฐานะผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหายที่ 3 (อายุ 9 ปี) และผู้เสียหายที่ 4 (อายุ 5 ปี) ยื่นคำร้องขอให้บังคับจ่ายเลยคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนจำนวน 700,000 บาท (สำหรับผู้เสียหายที่ 3) และ 300,000 บาท (สำหรับผู้เสียหายที่ 4) พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันละเมิดไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง จำเลยให้การในคดีส่วนแพ่งขอให้อยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 วรรคสาม(เดิม), 279 วรรคสอง(เดิม), 283 ทวิ วรรคสอง(เดิม) และ 317 วรรคสาม(เดิม) การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานกระทำอนาจารแก่เด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีโดยใช้กำลังประทุษร้าย ฐานกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปีและฐานพาเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเพื่อการอนาจารซึ่งเป็นการกระทำกรรมเดียวเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษฐานกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบสามปี ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักสุดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 90 รวมเจ็ดกระทง โดยในส่วนคดีแพ่งให้จำเลยคดีใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้องเป็นเงิน 700,000 บาทและ 300,000 บาทพร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันทำละเมิดครั้งสุดท้ายไปจนกว่าจะชำระเสร็จ [11]

หมายเหตุ: ศาลฎีกายังให้ความเห็นไว้ว่า ผู้เสียหายที่ 3 และที่ 4 ยังเป็นเด็กวัยเยาว์ การถูกกระทำชำเราเป็นเรื่องที่ทำให้ผู้เสียหายที่ 3 และที่ 4 มีมลทินติดตัวตลอดชีวิตและทำให้บุคคลในครอบครัวได้รับความอับอาย

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1609/2563 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91, 277, 283 ทวิ และ 317 ระหว่างพิจารณา ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหายที่ 1 (ผู้เสียหายอายุ 14 ปี) ยื่นคำร้องขอให้

บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน 62,000 บาทพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 24 พฤศจิกายน 2557 ไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง จำเลยให้การในคดีส่วนแพ่งขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิพากษาว่า การกระทำของจำเลยเป็นความผิดหลายกรรมต่างกันให้ลงโทษทุกกรรมเป็นกระทงความผิดไปตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91 ฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากผู้ปกครองหรือผู้ดูแลเพื่อการอนาจาร ฐานพาเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเพื่อการอนาจารและกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม อันเป็นการกระทำความผิดเป็นความผิดต่อกฎหมายหลายบทให้ลงโทษฐานกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีซึ่งมิใช่ภริยาของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 วรรคแรก (เดิม) ซึ่งเป็นกฎหมายบทที่มีโทษหนักที่สุดและให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้ร้องเป็นเงิน 62,000 บาท นับแต่วันที่ 25 พฤศจิกายน 2557 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง [12]

ข. กรณีศาลพิพากษาให้แตกต่างไม่มากจากคำร้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3641/2562 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยทั้งสี่ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 58, 83, 92, 277 ระหว่างพิจารณาคดี ผู้ร้องซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิง ก. ผู้เสียหาย ยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยทั้งสี่ร่วมกันชดใช้ค่าสินไหมทดแทนที่ทำให้ผู้เสียหายได้รับความเสียหายทางด้านจิตใจเป็นเงิน 450,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันที่จำเลยทั้งสี่กระทำความผิดจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง จำเลยทั้งสี่ให้การในคดีส่วนแพ่งขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิพากษาว่า จำเลยทั้งสี่มีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 วรรคสี่ (เดิม) ประกอบมาตรา 83 กับชดใช้ค่าสินไหมทดแทน 300,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันทำละเมิดเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่ผู้ร้อง [13]

ค. กรณีศาลพิพากษาให้แตกต่างมากกับคำร้อง

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4087/2562 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 91, 277, 283 ทวิ และ 317 โจทก์ร่วมที่ 1 ซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของเด็กหญิง อ. ผู้เสียหาย ยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน 1,800,000 บาท จำเลยให้การคดีส่วนแพ่งขอให้ยกฟ้อง

ศาลฎีกาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 วรรคหนึ่ง(เดิม) และมาตรา 317 วรรคสาม (เดิม) ให้ยกฟ้องจำเลยข้อหาพาผู้เยาว์อายุยังไม่เกิน 15 ปีไปเพื่อการอนาจาร ตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 283 ทวิ วรรคสอง (เดิม) กับให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่โจทก์ร่วมที่ 1 เป็นเงิน 200,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันยื่นคำร้องขอเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ [14]

หมายเหตุ: คดีนี้ศาลชั้นต้นพิพากษา ให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นค่าเสียหายต่อร่างกาย 50,000 บาท ค่าเสียหายอย่างอื่นอันมิใช่ตัวเงิน 100,000 บาทและค่าเสียหายต่อชื่อเสียง 50,000 บาท

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 735/2562 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 83 , 91, 277, 283 ทวิ และ 317 โจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของผู้เสียหายที่ 1 ยื่นคำร้องขอให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นค่าเสียหายทางร่างกาย 100,000 บาท ค่าเสียหายทางจิตใจ 100,000 บาท และค่าเสียหายต่อชื่อเสียง 10,000 บาท รวมเป็นค่าเสียหาย 210,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยให้การในคดีส่วนแพ่งขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277 วรรคสาม (เดิม) และให้จำเลยชำระค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายที่ 1 เป็นเงิน 30,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 14 มีนาคม 2560 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ [15]

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3431/2563 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 33, 91, 277, 283 ทวิ และ 317 โจทก์ร่วมที่ 1 ซึ่งเป็นผู้เสียหายกับโจทก์ร่วมที่ 2 ซึ่งเป็นมารดาของผู้เสียหาย ยื่นคำร้องขอให้บังคับ



จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนเป็นเงิน 500,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยในอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ทั้งสอง จำเลยให้การในคดีส่วนแพ่งให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดฐานคมคินกระทำชำเราเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปี ซึ่งมีใช้ภริยาของตน โดยเด็กนั้นจะยินยอมหรือไม่ก็ตาม และความผิดฐานพรากเด็กอายุยังไม่เกินสิบห้าปีไปเสียจากบิดามารดา ผู้ปกครอง หรือผู้ดูแล เพื่อการอนาจาร และให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน 100,000 บาทพร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับแต่วันที่ 28 มิถุนายน 2561 เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ทั้งสอง [16]

คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3334/2563 โจทก์ฟ้องขอให้ลงโทษจำเลยตามประมวลกฎหมายอาญา มาตรา 277, 279, 285 โจทก์ร่วมซึ่งเป็นผู้แทนโดยชอบธรรมของ นางสาว ธ. ผู้เสียหาย ยื่นคำร้องขอให้บังคับจำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทน 500,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปีนับแต่วันฟ้องเป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จ จำเลยให้การในคดีส่วนแพ่งขอให้ยกคำร้อง

ศาลฎีกาพิพากษาว่า จำเลยมีความผิดตามประมวลกฎหมายอาญามาตรา 277 วรรคหนึ่ง (เดิม) ประกอบมาตรา 285 (เดิม) แต่ไม่มีความผิดตามมาตรา 279 วรรคแรก (เดิม) โดยให้ยกฟ้องโจทก์และโจทก์ร่วมสำหรับความผิดฐานนี้ และให้จำเลยชำระเงิน 100,000 บาท พร้อมดอกเบี้ยอัตราร้อยละ 7.5 ต่อปี นับถัดจากวันฟ้อง (ฟ้องเมื่อวันที่ 21 มิถุนายน 2559) เป็นต้นไปจนกว่าจะชำระเสร็จแก่โจทก์ร่วม [17]

4. แนวโน้มการเยียวยาผู้เสียหายความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราของต่างประเทศมาปรับใช้กับประเทศไทย

การเรียกร้องค่าสินไหมทดแทนของผู้เสียหายในความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราตามประมวลประมวลกฎหมายอาญามาตรา 276 และ 277 นั้น เป็นการดำเนินคดีในส่วนคดีแพ่ง โดยผู้เสียหายเป็นฝ่ายกล่าวอ้างว่าตนเองได้รับความเสียหายจากการกระทำความผิดดังกล่าว ซึ่งการพิสูจน์ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายตามจำนวนเงินที่เรียกร้องนั้น ผู้เสียหายมีหน้าที่นำสืบพยานหลักฐานให้ศาลเชื่อได้ว่าผู้เสียหายได้รับความเสียหายตามที่ตามเรียกร้องจริง เพราะศาลจะพิพากษาให้ผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนตามที่ผู้เสียหายนำพยานหลักฐานเข้ามาสืบต่อศาล

อย่างไรก็ดี การกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา นั้น ความเสียหายที่ผู้เสียหายได้รับ ได้แก่ ความเสียหายต่อร่างกาย ความเสียหายต่อเสรีภาพ ความเสียหายต่อชื่อเสียง และเสียหายต่อจิตใจ ความเสียหายดังกล่าวล้วนแล้วแต่เป็นความเสียหายที่ประเมินความเสียหายเป็นจำนวนเงินและพิสูจน์ได้ยาก โดยคำพิพากษาของศาลในประเทศไทยที่พิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายส่วนใหญ่เป็นจำนวนเงินที่น้อย เพราะผู้เสียหายเรียกร้องเป็นจำนวนเงินที่ไม่มากหรือในหลาย ๆ กรณีผู้เสียหายไม่สามารถนำพยานหลักฐานเข้าสืบสมตามที่ตนร้องขอ และเมื่อเปรียบเทียบจำนวนเงินที่ประเทศอื่นจ่ายเงินเป็นค่าเยียวยาให้กับผู้เสียหาย ค่าสินไหมทดแทนที่ศาลไทยพิพากษาให้จำเลยชดใช้ให้แก่ผู้เสียหายนั้นน้อยกว่ามาก

ตัวอย่างเช่น คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1609/2563 ศาลพิพากษาให้จำเลยชดใช้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กอายุเพียง 14 ปี เป็นเงินเพียง 62,000 บาท เป็นจำนวนเงินที่น้อยมากที่ต้องแลกกับมลทินที่ต้องติดตัวผู้เสียหายซึ่งเป็นเด็กตลอดทั้งชีวิต หากเป็นกรณีเดียวกันนี้ ประเทศอังกฤษโดย The Criminal injury compensation scheme: CICA จะจ่ายค่าสินไหมทดแทน 11,000 ปอนด์สเตอร์ลิง (ประมาณ 472,184 บาท) หรือหากเป็นกรณีของประเทศอินเดียโดยโครงการ Compensation Scheme for Women Victims/Survivors of Sexual Assault/other Crimes – 2018 จะจ่ายค่าสินไหมทดแทนขั้นต่ำ 400,000 รูปี (ประมาณ 179,756 บาท) ถึง 700,000 รูปี (ประมาณ 314,573 บาท) ซึ่งกรณีนี้ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ ค่าสินไหมทดแทนขั้นสูงจะเพิ่มขึ้นอีกกึ่งหนึ่ง

ดังนั้น หากมีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่เหมาะสม ชัดเจน และแน่นอน ย่อมเป็นการช่วยเหลือให้ผู้เสียหายไม่ต้องมีภาระการพิสูจน์ความเสียหาย และการที่ผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมหรือมีการการเยียวยาจากรัฐที่เหมาะสมเป็นธรรม ย่อมเป็นการเยียวยาผู้เสียหายอีกทางหนึ่งด้วย

บทสรุป

คำตัดสินของศาลในประเด็นเรื่องค่าสินไหมทดแทนในการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา นั้น มีทั้งในกรณีที่ศาลตัดสินให้เพิ่มจำนวนตามและผู้เสียหายร้องขอ กรณีที่ศาลตัดสินให้น้อยกว่าจำนวนที่ผู้เสียหายร้องขอ และในหลายกรณีศาลได้ตัดสินให้ค่าสินไหมทดแทนแก่ผู้เสียหายในจำนวนที่น้อยกว่าที่ร้องขอมาก เป็นผลให้ผู้เสียหายคิดว่าตนเองไม่ได้รับความเป็นธรรมเท่าที่ควร

เมื่อเปรียบเทียบกับกรณีของอังกฤษและอินเดียแล้ว ประเทศเหล่านี้มีองค์กรหรือหน่วยงานของรัฐที่มีหน้าที่ดูแลเรื่องค่าสินไหมทดแทนในการกระทำความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเราโดยเฉพาะ โดยจ่ายค่าสินไหมทดแทนในกรณีต่าง ๆ ในจำนวนที่มากกว่าค่าสินไหมทดแทนที่ผู้เสียหายในประเทศไทยได้รับจากคำตัดสินของศาลไทย ซึ่งน่าจะทำให้ผู้เสียหายได้รับความเป็นธรรมมากกว่า

ข้อเสนอแนะ

1. ควรมีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่เป็นจำนวนเงิน เหมาะสม แน่นนอน และชัดเจน

ควรมีการกำหนดค่าสินไหมทดแทนที่จำเลยต้องชดใช้ให้ผู้เสียหายในกรณีกระทำความผิดในลักษณะต่าง ๆ ได้แก่ การข่มขืน การข่มขืนที่มีลักษณะเป็นการรุมโทรม การข่มขืนที่เป็นผลให้ผู้เสียหายได้รับบาดเจ็บสาหัส การข่มขืนที่เป็นผลให้ผู้เสียหายพิการ และการข่มขืนที่เป็นผลให้ผู้เสียหายถึงแก่ชีวิต เป็นจำนวนเงินที่เหมาะสม แน่นนอน และชัดเจน เพื่อให้ผู้เสียหายจะได้ไม่ต้องมีการพิจารณาพิพากษาเพราะการพิสูจน์ความเสียดังกล่าวเป็นเรื่องยาก เพื่อให้ผู้เสียหายได้รับค่าสินไหมทดแทนที่เป็นธรรมโดยพิจารณาจากแนวคำพิพากษาของศาลฎีกาในการกำหนดค่าสินไหมทดแทนประกอบกับการชดใช้ค่าสินไหมทดแทนของต่างประเทศ และเพื่อเป็นการป้องปรามการกระทำความผิด

นอกจากนี้ หากผู้เสียหายคิดว่าตนเองควรได้รับค่าสินไหมทดแทนมากกว่าที่กำหนดไว้ ก็ให้สามารถนำพยานหลักฐานเข้ามาสืบต่อศาลได้

2. ควรมีการตั้งองค์กรหรือกองทุนของรัฐ เพื่อจ่ายเงินเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายในกรณีข่มขืนกระทำชำเราโดยเฉพาะ

ควรมีหน่วยงานของรัฐหรือกองทุนของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบโดยเฉพาะในการจ่ายเงินเยียวยาให้ผู้เสียหาย กรณีความผิดฐานข่มขืนกระทำชำเรา รวมไปถึงการกระทำความผิดทางเพศอื่น ๆ ตามประมวลกฎหมายอาญา เป็นจำนวนเงินที่เหมาะสมโดยพิจารณาจากการจ่ายเงินเยียวยาให้แก่ผู้เสียหายของต่างประเทศ ควรมีการกำหนดปัจจัยในการพิจารณาเงินเยียวยาหรือเหตุที่ผู้เสียหายควรได้รับเงินเยียวยาเป็นจำนวนเงินที่สูงขึ้นที่ชัดเจน เช่น ในกรณีที่ผู้เสียหายเป็นผู้เยาว์ หรือ ลูกจ้างนายจ้าง บุคคลในครอบครัวหรือบุคคลที่อยู่ในอำนาจปกครอง โดยการจ่ายเงินเยียวยาจากรัฐนี้ ต้องไม่เป็นการตัดสิทธิที่ผู้เสียหายจะได้รับค่าสินไหมทดแทนจากจำเลย

เอกสารอ้างอิง

- [1] พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายอาญา (ฉบับที่ 27) พ.ศ.2564. (27 พฤษภาคม 2562). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม136 ตอนที่ 69 ก
- [2] ชัยยศ ยงค์เจริญชัย. (2562). เพิ่มโทษคดี “ข่มขืน” สูงสุดเป็นประหารชีวิตหรือการบังคับใช้กฎหมาย อะไรคือทางออก ค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565 จาก <https://www.bbc.com/thai/thailand-48445454>
- [3] มติชนออนไลน์. (2563). ปริมาณเหยื่อสถิติประจำปี63 ปัญหาข่มขืน-ทารุณกรรมเพิ่มขึ้น ผู้เสียหายอายุน้อยสุด 2 ปี 10 เดือน. ค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565 จาก https://www.matichon.co.th/lifestyle/social-women/news_2504516
- [4] ภิมุข หลินไพศาล, ณัฐพงษ์ โปษะบุตร, จริญญา กักตื้อนากุล, วาริ นาสกุล. (ม.ป.ป.) ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับค่าเสียหายต่อจิตใจและค่าเสียหายเพื่อการลงโทษในคดีละเมิด:ศึกษารณการคุกคามทางเพศ. กรุงเทพฯ.: มหาวิทยาลัยอัสสัมชัญ.



- [5] The Criminal Injuries Compensation Authority. (n.d.) **Compensation levels for victims of rape and sexual assault** ค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565 จาก <https://www.cica-criminal-injury.co.uk/sexual-assault-rape/levels-of-compensation-for-victims-of-rape-and-sexual-assault>
- [6] National legal services authority. (2018) **Compensation Scheme for Women Victims/survivors of sexual assault/other crimes -2018** ค้นเมื่อ 27 เมษายน 2565 จาก <https://wcdhry.gov.in/schemes-for-women/compensation-scheme-for-women-victims-survivors-of-sexual-assault-other-crimes-2018>
- [7] ไผ่หทัย สุขอนันต์. (ม.ป.ป.). **ปัญหากฎหมายเกี่ยวกับค่าสินไหมทดแทนในทางละเมิด ที่ก่อให้เกิดความเสียหายทางจิตใจ**. กรุงเทพฯ: มหาวิทยาลัยรามคำแหง.
- [8] พระราชบัญญัติแก้ไขเพิ่มเติมประมวลกฎหมายวิธีพิจารณาความแพ่ง (ฉบับที่ 23) พ.ศ.2550 (10 ธันวาคม 2550). ราชกิจจานุเบกษา. เล่ม124 ตอนที่ 89 ก
- [9] อริยพร โพธิ์ใส. (ม.ป.ป.). **สิทธิในการได้รับการเยียวยา จากรัฐของผู้เสียหายและจำเลยในคดีอาญา**. ม.ป.ท.: ม.ป.พ.
- [10] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4038/2563 <<http://deka.supremecourt.or.th>> สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565.
- [11] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 659/2563 <<http://deka.supremecourt.or.th>> สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565.
- [12] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 1609/2563 <<http://deka.supremecourt.or.th>> สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565.
- [13] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3641/2562 <<http://deka.supremecourt.or.th>> สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565.
- [14] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 4087/2562 <<http://deka.supremecourt.or.th>> สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565.
- [15] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 735/2562 <<http://deka.supremecourt.or.th>> สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565.
- [16] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3431/2563 <<http://deka.supremecourt.or.th>> สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565.
- [17] คำพิพากษาศาลฎีกาที่ 3334/2563 <<http://deka.supremecourt.or.th>> สืบค้นเมื่อ 28 เมษายน 2565.